

V. FEJEZET.

AZ ÖNFENNTARTÁS TÖRVÉNYE.

1. Az önfenntartás ösztöne. — 2. Az önfenntartás eszközei. —
 3. A földi javak élvezése. — 4. A szükséges és a fölösleges. —
 5. Az önkéntes nélkülözések. Önsanyargatások.

Az önfenntartási ösztön.

696. Természeti törvény-e az önfenntartás ösztöne?

„Kétségtelenül az és megvan minden élőlényben, akármilyen annak értelmi fokozata. Némelyiknek azonban tisztán csak gépies ez az ösztöne, míg másoké értelmes.“

697. Mi célból adott Isten minden élő lénynek önfenntartási ösztönt?

„Mindenkinek részt kell vennie Isten szándékainak megvalósításában; azért adta nekik Isten azt az érzést, hogy élniök kell. Az élő lényeknek az életre még tökéletesülésük céljából is szükségük van és azt ösztönszerűleg megérik anélkül, hogy számot adnának róla önmaguknak.“

Az önfenntartás eszközei.

698. Gondoskodott-e Isten önfenntartási eszközökről is, amidőn az élő lényekbe oltotta azt, hogy életük szükségese?

„Gondoskodott és ha nem találják meg, az csak arra vall, hogy nem ismerik fel. Isten nem adhatta ugy az embernek az élet szükségességét, hogy egyuttal meg ne adta volna neki a hozzá való eszközöket is. Azért engedi, hogy a föld megteremje mindazt, amire a rajta élőknek szükségük van. Csupsán az hasz-

nos, ami szükséges; ami fölösleges, az soha sem hasznos.“

699. Miért van az, hogy a föld nem mindig terem elegendőt az ember szükségleteinek fedezésére?

„Mert a hálátlan ember elhanyagolja a földet, pedig az mégis kitünő anya. Az ember gyakran a természetet okozza azért, aminek csakis a saját tapasztalatlansága és az előrelátás hiánya az oka. A föld mindig teremne annyit, amennyi szükséges, csak az ember meg tudna vele elégedni. Ha nem elég a termés, az csak onnan van, hogy az ember a kellőnél többet használ fel, holott a fölösleget oda lehetne adni, ahol szükség van reá. Nézd az arabot a pusztán, az mindig talál élelmet, mert nem teremt magának mesterkéltszükségleteket. Ha azonban a termés felét holmi haszontalan ötletek kielégítésére prédálják el, csoda-e akkor, ha másnap semmijük sincs és van-e okuk panaszra, ha a drágaság idején nincsenek kellőkép ellátva? Valóban mondhatom, hogy nem a természet a gondatlan, hanem az ember nem képes életmódját helyesen beosztani.“

700. Földi javak alatt csupsán azt kell-e értenünk, amit a föld megterem?

„A föld az első forrás, melyből minden más forrás fakad; mert a többi forrás csupsán a föld terméneinek más-más alakulata. Ezért tehát a földi javak alatt mindazt kell érteni, amiben az embernek itt része lehet.“

701. Mi az oka annak, hogy némely ember legnagyobb bőség közepette is szükségletet szenved?

„Az emberi önzés azok részéről, akik nem mindig teszik meg, amit kellene; gyakran pedig a szükölködők maguk az okai. Keressetek és találni fogtok. Ez nem azt jelenti, hogy elég a földre nézni annak, aki valamit találni óhajt; hanem azt, hogy nagy buzgalommal és kitartással, nem lanyhán kell keresnie. Az akadályoktól nem szabad visszariadni, mert azok nagyon gyakran csak arra valók, hogy próbára tegyék az állhatatosságot, türelmet és szilárdságot.“ (534.)

Ha a művelődés szaporítja a szükségleteket, egy-

uttal a munka forrásait és az élethez szükséges eszközöket is megsokszorozza. E mellett azonban még sok tennivaló marad. Mihelyt pedig befejezte munkáját, már senki sem panaszkodhatik többé hiányokról, ha csak maga nem oka annak, hogy valamiben fogyatkozása van. Soknak az a szerencsétlensége, hogy egészen más utra tér, mint amit a természet jelölt ki számára; így cserbenhagyja őt a sikerhez szükséges értelem. Mindenkinnek van helye a világon, csak az kell, hogy ki-ki a magáét foglalja el és ne a másét. A természet nem lehet felelős a társadalmi szervezet büneiért, sem a dícsvágy, sem az önszeretet következményeiért.

Mindamellettt vakoknak kellene lennünk, ha nem látnók, hogy mennyire haladtak a legfejlettebb népek. Az emberbaráti érzés a tudománnyal párosultan nem szűnik meg arra törekedni, hogy megjavítsa az emberek anyagi helyzetét; és ennek köszönhetjük, hogy legalább nagyjából megszűntek a termelés hiányai, noha a lakosság szaporodott. A legnehezebb esztendőket sem lehet már a hajdani szűk esztendőkkel összehasonlítani. A közegészségügy, melyet apánk még nem ismertek, mint az erő és egészség lényeges eleme, ma már gondos tanulmányozás tárgyát képezi. A nyomornak és a szenvedésnek vannak menedékhelyei. A tudomány mindenütt a jólét előmozdításán munkálkodik. Mondhatjuk-e azért, hogy már elértük a tökéletességet? Oh, bizonyára nem; de azért mindabból, ami történt, következtethetünk arra, hogy mi minden történhetik még ezután kitartás mellett, ha elég okos lesz az ember arra, hogy a valóságos és komoly dolgokban és többé nem kivihetetlen álmokban keresse boldogulását, melyek csak hátráltatják, ahelyett hogy haladását elősegítenék.

702. Lehetséges-e olyan helyzet, hogy az élet feltételei épen nem az ember akaratától függnék és a legégetőbbben szükséges dolgok nélkülözésére az embert a körülmények kényszerítik?

„Az ilyen esetek az emberre mért, gyakran igen kemény megpróbáltatások; és az ember tudta azt,

hogy ki lesz téve ilyesminek. Ha értelme nem képes módot találni arra, hogy ebből a zavarból kiségitse, akkor abban áll az érdeme, ha aláveti magát Isten akaratának. Ha meg kell hálnia, zúgolódás nélkül szánja reát magát és gondoljon arra, hogy elérkezett az ideje valóságos felszabadulásának, míg ha kétségbeesnek az utolsó pillanatban, akkor megadása gyümölcseit elvesztené.“

703. Bünt követtek-e el azok, akik valamely valóságos helyzetben azt vélték, hogy kénytelenek éhük csillapítására felebarátaikat feláldozni? Ha pedig bűn volt az, csökkent-e a sulya azáltal, hogy az önfenntartási ösztönből származott?

„Mondtam már, hogy nagyobb az érdem, ha bátorsággal és önmegtágadással viseli az ember az élet minden megpróbáltatásait, így az éhséget is. Gyilkosság és a természet ellen való bűn tehát az, amit kétszeresen kellene büntetni.“

704. Van-e az embereknek fejlettebb szervezetű világokon is táplálékra szükségük?

„Igen, de táplálékuk ott szervezetüknek megfelelő. Durva gyomrotok számára az ő eledelük nem volna eléggé tápláló, ők pedig nem volnának képesek megemészteni a ti eledeleiteket.“⁽¹⁾

A földi javak élvezete.

705. Minden embernek jogában áll-e felhasználni a föld javait?

„Ez a jog az élet szükségességéből származik. Isten nem róhatott rátok olyan köteleiséget, amelynek teljesítéséhez módot ne adott volna.“

706. Mi célból tette Isten vonzóvá a földi javak élvezetét?

„Egyrészt, hogy az embert hivatásának betöltésére ösztönözze, másrészt pedig, hogy őt a kísértések által megpróbálja.“

¹⁾ Emánuel szellem azt mondja, hogy félszervi világokon az ott inkarnált szellemek a félszervi testüknek szükséges táplálékot a legközelebből kapják. A fordító.

Mi célja van az ilyen kísértésnek?

„Hogy fejlessze az ember értelmét, melynek meg kell őt óvnia a mértékletlenségtől.“

Ha csupán a hasznosság szempontja indítaná az embert arra, mikép éljen a föld javaival, akkor közönye megzavarhatta volna a mindenség összhangját. Isten a földi javakat a bennük rejlő élvezet által tette vonzókká, ami a Gondviselés szándékainak végrehajtására ösztönzi az embert. Epen a javaknak e vonzó volta által akarta azonban Isten egyttal próbára is tenni az embert, hogy nem él-e vissza velük? Az értelemnek kell őt ettől megóvnia.

707. Vannak-e az élvezeteknek a természet által megszabott határai?

„Vannak, hogy megismerjétek a szükségesnek a határait. Mértékletlenségtek által azonban végre megújítok és azzal önmagatokat büntetitek meg.“

708. Mit tartsunk arról az emberről, aki kicsapongásokkal igyekszik élvezeteit fokozni?

„Szegény, szánalomra és nem irigylésreméltó ember ez, mert igen közel van a halálhoz.“

Melyik halálhoz áll közel, a testihez vagy az erköleséhez?

„Egyikhez egy, mint a másikhoz.“

Aki a mértékletlenségek különböző neméből meríti élvezeteit, az a vadállatnál is alacsonyabbá teszi magát; mert az állat meg tud állapotodni szükségletei kielégítésénél. Az ilyen ember elbocsátja az értelmét, amit Isten vezetőül adott neki; és minél mértékletlenebb, annál inkább állati természetét teszi urrá szellemi természete fölött. A visszaélésekből származó betegségek, gyengeségek, sőt maga a halál is, egyttal büntetései Isten törvénye áthágásának.

A szükséges és a fölösleges.

709. Hogyan tudhatja az ember, hogy mennyire van szüksége?

„A bölcs ember közvetlen megismerésből tudja,

sokan pedig tapasztalatból meritik és a saját kárukon okulva ismerik fel.“

710. Nem szabta meg a természet szükségleteinek határát saját szervezetünk által?

„Igenis, megszabta, csakhogy az ember telhetetlen. Mig a természet a szükségleteknek az emberi szervezetben vont határt, addig a vétkek megzavarták ezt a szervezetet és olyan szükségleteket teremtettek számára, melyek nem valódiak.“

711. Mit tartsunk azokról, akik mások kárára összekuporgatják a földi javakat, hogy maguknak bőséget teremtsenek, mig amazok szükölködnek?

„Félreismerik Isten törvényeit és felelősök lesznek a másoknak okozott nélkülözésekért.“

A szükségesnek és a fölöslegesnek nincsenek szorosan megvont határai. A művelődés oly szükségleteket teremtett, amelyeket a vad állapot nem kíván meg. Azok a szellemek pedig, akiktől ezeket a szabályokat vettük, nem azt akarják, hogy a művelt ember is úgy éljen, mint a vadak. Minden viszonylagos és az értelem feladata megszabni, hogy az ember mindenből mennyit használjon. A művelődés fejleszti az erkölesi érzéket és egyttal a könyörület érzését is, mely az embereket egymás kölcsönös támogatására indítja. Akik mások nélkülözésének rovására élnek, azok a művelődés jótéteményeit kizsákmányolják. Ezeknek csak külső máz a műveltségük, mint ahogyan némely embernek csak álarc a vallásossága.

Önkéntes nélkülözések. Önsanyargatások.

712. Kivánja-e az önfenntartás törvénye, hogy testünk szükségleteiről gondoskodjunk?

„Kivánja, mert erő és egészség nélkül lehetetlen munkálkodnotok.“

713. Rosszalmi való-e az, hogy az ember jólét után törekszik?

„Jólét után vágyni természetes óhaj. Isten csupán a visszaéléseket tiltja, mert azok az önfenntartással ellenkeznek. Jólétre törekedni tehát nem bűn, ha senki

másnak rovására nem történik és sem erkölcsi, sem testi erőit nem csökkenti.“

714. Érdemnek tudja-e be Isten az oly önkéntes nélkülözéseket, melyeknek ugyancsak önként vállalt vezeklés a céljuk?

„Tegyetek jót másokkal és nagyobb érdemeket szereztek.“

Vannak-e egyáltalán érdemül betudható önkéntes nélkülözések?

„Igenis, vannak. A haszontalan örömről való lemondás érdem, mert az elválasztja az embert az anyagtól és felemeli a lelkét. Érdem ellenállani a kísértéseknek, melyek a haszontalan dolgok mértéktelen élvezésére csábítanak; és érdem, ha elvon az ember valamit abból, amire magának is szüksége van, hogy a szűkölködőknek adhasson. Pusztá gúny azonban, ha a nélkülözés hiú tetszelgésből történik.“

715. Van-e valamely szempontból érdeme annak, aki önsanyargatással tölti életét, miképen a legrégibb idők óta akadtak a legkülönbözőbb népek között is olyanok, kik önmagukat sanyargatva éltek?

„Kérdezzétek meg önmagatokról, hogy tesz-e valakinek jót vele az, aki önmagát sanyargatva él és meglesz reá a felelet. Az önsanyargatás senki másnak hasznára nem válik, mint annak, aki gyakorolta, tehát az ilyen élet bármily céllal kiszinezve is csak önzés marad. A keresztény felebaráti szeretet értelmében az az igazi önsanyargatás, ha az ember nélkülözések közepette is a mások javát szolgálja és azért munkálkodik.“

716. Van-e annak értelme, hogy különböző népeknél eltiltották bizonyos eledelk élvezetét?

„Szabad mindennel táplálkozni, ami az ember egészségére nem káros. Megtörténhetett mégis, hogy egyes törvényhozók bizonyos hasznos célból eltiltották valamely eledel élvezetét; és hogy nagyobb hitelt szerezzenek törvényüknek, ezt Istentől eredőnek mondták.“

717. Ellenkezik-e a természet törvényével, hogy az ember állati táplálékkal él?

„Testetek alkotásánál fogva a húst a hus táplálja, különben elsatnyul. Az önfenntartás törvényéből kifolyó kötelessége az embernek erejét és egészségét megtartani, hogy a munka törvényét betölthesse. Ugy kell tehát táplálkoznia, amint szervezete megkívánja.“

718. Érdemet szerzünk-e azzal, ha vezeklésül tartózkodunk az állati vagy másféle eledelektől?

„Ha másokért mondtok le arról, akkor érdem, Isten azonban nem helyesel olyan önsanyargatást, amely nem komoly és hasznos nélkülözésből áll. Azért mondjuk, hogy akik csak a látszatért nélkülöznek, azok képmutatók. (720.)

719. Mit tartsunk az emberek vagy állatok testének megcsonkításáról?

„Mire való az ilyen kérdés? Kérdezzétek meg önmagatokat, vajjon van-e belőle haszna valaminek? Ami nem hasznos, az nem tetszhetik Istennek, ami pedig káros, az mindenkor kellemetlen Neki; mert tudjátok meg, hogy Isten csak az olyan érzelmek felett örül, melyek a lelket Hozzá felemelik. Csakis így rázhatjátok le a földi anyagotokat, ha az ő törvénye szerint éltek és nem úgy, ha azt megsértitek.“

720. Ha áll az, hogy a földi szenvedések aszerint emelnek fel bennünket, amint elviseljük: felemelnek-e bennünket az önként okozott szenvedések?

„Csakis a természetesen támadó szenvedések emelnek fel, mert azok Istentől erednek. Az önként okozott fájdalmak semmire sem valók, ha csak mások javát nem szolgálják. Gondolod, hogy előbbre jutnak azok rendeltetésük útján, akik az emberi erőt felülmuló kemény gyakorlatokkal rövidítik meg életüket, mint pl. a szerzetesek, fakirok és bizonyos szekták vakhitű hívei? Miért nem dolgoznak inkább felebarátaik javára? Miért nem ruházzák a szegényeket, vigasztalják a bánkodókat és dolgoznak azok helyett, akik a munkára képtelenek? Miért nem nélkülöznek a szerencsétlenek megkönnyebbitésére? Ugy hasznos és Istennek tetsző volna életük. Önzés az, ha az önként okozott fájdalmakkal mindig csak a magunk javát célozzuk: míg

ha másokért szenvedünk, akkor felebaráti szeretetet gyakorolunk. Erre tanít bennünket Krisztus.“

721. Ha tehát nem szabad önként oly szenvedést választanunk, amivel senkinek sem használunk: szabad-e megóvnunk magunkat azoktól, amelyek fenyegetnek, vagy amelyeket megsejtünk?

„Minden lénynek önvédelmi ösztönt adtak a veszéyek és szenvedések elhárítására. Ostorozzátok szellemeteket és ne a testeteket. Sanyargassátok gögötöket, fojtsátok meg önzésteget, azt a kígyót, mely a szíveteket mardossa. Így sokkal inkább haladtok, mintha e korba már bele nem illő kemény testi gyakorlatokat végeztek.“